Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις»

[COM(2018) 378 final — 2018/203 (COD)]

και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (“επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων”)»

[COM(2018) 379 final — 2018/204 (COD)]

(2019/C 62/09)

Εισηγητής: ο κ. **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Αιτήσεις γνωμοδότησης	α) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 10.9.2018
	β) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 10.9.2018
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	2.10.2018
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	17.10.2018
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	538
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	184/0/9

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) σημειώνει τις προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού για τη διεξαγωγή αποδείξεων και του κανονισμού για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων.

1.2. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να λάβει υπόψη τις παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο σχετικά με τις προτάσεις της, ειδικότερα δε αυτές που διατυπώνονται στα σημεία 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9, 5.10, 6.3, 6.4. και 6.6, δεδομένου ότι οι ελευθερίες της ενιαίας αγοράς δεν μπορούν να αξιοποιηθούν πλήρως χωρίς έναν πραγματικό δικαστικό χώρο.

2. **Ιστορικό**

2.1. Με στόχο τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), το άρθρο 81 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) θεσπίζει τις βάσεις για την ανάπτυξη της καλούμενης «δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις» για τις υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις, δίνοντας στην ΕΕ εξουσίες που την εξουσιοδοτούν να εγκρίνει μέτρα για την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

2.2. Εφόσον είναι αναγκαίο για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, θεσπίζεται νομική διάταξη για τη λήψη μέτρων για την εξασφάλιση της αμοιβαίας αναγνώρισης —μεταξύ των κρατών μελών— των δικαστικών και εξωδίκων αποφάσεων, της εκτέλεσής τους και της συνεργασίας για τη διεξαγωγή αποδείξεων.

2.3. Προκειμένου να ρυθμίσει τη δικαστική συνδρομή μεταξύ των κρατών μελών, η ΕΕ αντικατέστησε τα συστήματα που προβλέπονται από τις συμβάσεις της Χάγης με την έγκριση των ακόλουθων νομικών πράξεων:

2.3.1. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 ([1]) του Συμβουλίου για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (εφεξής «κανονισμός για τη διεξαγωγή αποδείξεων»), ο οποίος εγκρίθηκε με πρωτοβουλία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη εκτός της Δανίας.

2.3.2. Αυτός ο κανονισμός θεσπίζει ένα άμεσο και ταχύ σύστημα σε επίπεδο ΕΕ για τη διαβίβαση και την εκτέλεση παραγγελιών για τη διεξαγωγή αποδείξεων μεταξύ των δικαστηρίων και καθορίζει συγκεκριμένους κανόνες όσον αφορά τη μορφή και το περιεχόμενο αυτών των παραγγελιών. Έχει θέσει σε εφαρμογή ένα σύστημα άμεσης διμερούς επαφής μεταξύ των δικαστηρίων, το οποίο αντικαθιστά το προηγούμενο, σύμφωνα με το οποίο οι παραγγελίες αποστέλλονταν από δικαστήριο ενός κράτους μέλους στο κεντρικό όργανο του άλλου κράτους μέλους.

2.3.3. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 ([2]) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (εφεξής «κανονισμός για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων»), ο οποίος ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη ([3]).

2.3.4. Ο συγκεκριμένος κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις όταν μια δικαστική ή εξώδικη πράξη πρέπει να διαβιβασθεί από ένα κράτος μέλος σε άλλο για να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί. Δεν εφαρμόζεται ωστόσο σε φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις ή όταν πρόκειται για ευθύνη του κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας («acta iure imperii»).

2.4. Η ΕΟΚΕ τάσσεται ανέκαθεν υπέρ της δημιουργίας ενός κοινού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην ΕΕ, η οποία συνεπάγεται —μεταξύ άλλων— τη λήψη μέτρων στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας και σε θέματα αστικών υποθέσεων, μέτρα τα οποία είναι απαραίτητα ώστε οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να μην εμποδίζονται ή αποθαρρύνονται από το να ασκούν τα δικαιώματά τους λόγω της ασυμβατότητας ή της πολυπλοκότητας των δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών.

2.5. Εν πάση περιπτώσει, προκειμένου να δημιουργηθεί ο ευρωπαϊκός δικαστικός χώρος, είναι επιτακτική ανάγκη να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων και, επομένως, να απλουστευτούν και να επιταχυνθούν οι διαδικασίες για την εξάλειψη δυσλειτουργιών και καθυστερήσεων.

3. **Οι προτάσεις της Επιτροπής**

3.1. Οι προτάσεις της Επιτροπής αποβλέπουν στην τροποποίηση των δύο ισχυόντων κανονισμών σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων και την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων.

3.2. *Πρόταση τροποποίησης του κανονισμού για τη διεξαγωγή αποδείξεων*

3.2.1. Η πρόταση επιδιώκει να βελτιώσει τη λειτουργία του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και της εσωτερικής αγοράς, βελτιώνοντας και επιταχύνοντας τη διασυνοριακή διεξαγωγή αποδείξεων.

3.2.2. Αποβλέπει στην προσαρμογή του κανονισμού στην τεχνική εξέλιξη, χάρη στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της ψηφιοποίησης με την υποχρέωση διεξαγωγής της επικοινωνίας και της ανταλλαγής πράξεων από προεπιλογή με ηλεκτρονικά μέσα, με σεβασμό στην προστασία των δεδομένων και στην ιδιωτική ζωή και χωρίς να θίγονται τα δικονομικά δικαιώματα των διαδίκων. Για τον σκοπό αυτό, το σύστημα θα πρέπει να ενσωματώνει μια αποκεντρωμένη δομή που να επιτρέπει την απευθείας επικοινωνία μεταξύ των τελικών χρηστών.

3.2.3. Η πρόταση ενθαρρύνει τη χρήση σύγχρονων μεθόδων διεξαγωγής αποδείξεων, όπως οι βιντεοδιασκέψεις, όταν πρέπει να καταθέσει ένα πρόσωπο που βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος. Αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι θα εφαρμόζεται με τον πλέον ενδεδειγμένο, συχνό και γρήγορο τρόπο η άμεση διεξαγωγή αποδείξεων κατά τη λήψη κατάθεσης ενός μάρτυρα ή εμπειρογνώμονα ή κατά την ανάκριση ενός διαδίκου, όταν αυτά τα πρόσωπα κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος.

3.2.4. Εξαλείφει τα νομικά εμπόδια για την αποδοχή των ηλεκτρονικών (ψηφιακών) αποδεικτικών στοιχείων. Η πρόταση θεσπίζει την αμοιβαία αναγνώριση των ψηφιακών αποδεικτικών στοιχείων. Αυτό θα μειώσει το δικονομικό βάρος για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις και θα περιορίσει τον αριθμό των περιπτώσεων στις οποίες ενδέχεται να μην γίνουν δεκτά τα ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία.

3.2.5. Προβλέπει να αποτελέσει λύση στο πρόβλημα των αποκλινουσών ερμηνειών του όρου «δικαστήριο», ο οποίος επί του παρόντος δεν ορίζεται στον κανονισμό για τη διεξαγωγή αποδείξεων. Η πρόταση προσπαθεί να εξαλείψει την αβεβαιότητα σε αυτό το θέμα.

([1]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001 (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1).

([2]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1393/2007, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 (ΕΕ L 324 της 10.12.2007, σ. 79).

([3]) Βάσει της λεγόμενης «παράλληλης συμφωνίας» με τη Δανία (ΕΕ L 300 της 17.11.2005, σ. 55). Από την πλευρά τους, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία κοινοποίησαν τότε, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου αριθ. 21 της Συνθήκης, την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στη θέσπιση και εφαρμογή και των δύο κανονισμών.

3.2.6. Η πρόταση είναι σύμφωνη με άλλα μέσα της ΕΕ στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις και δεν αποτελεί εμπόδιο στην ανταλλαγή πληροφοριών την οποία μπορούν να πραγματοποιούν οι αρχές στον τομέα της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ([4]) ή σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής ([5]), ακόμη και όταν οι εν λόγω πληροφορίες έχουν αποδεικτική ισχύ, και επομένως η αιτούσα αρχή είναι ελεύθερη να επιλέξει την καταλληλότερη μέθοδο.

3.2.7. Ρυθμίζει τη δυνατότητα διεξαγωγής αποδείξεων από διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους ενός κράτους μέλους στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους και στην περιοχή στην οποία ασκούν τα καθήκοντά τους χωρίς να απαιτείται προηγούμενη αίτηση στο κεντρικό όργανο ή στην αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους μέλους.

3.2.8. Για να διασφαλιστεί η αμοιβαία αναγνώριση των ψηφιακών αποδεικτικών στοιχείων, πρέπει να μην μπορεί να αμφισβητείται η αποδεικτική ισχύς των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων αποκλειστικά λόγω της ψηφιακής φύσης τους, αρκεί να έχουν αποκτηθεί σε κράτος μέλος σύμφωνα με την έννομη τάξη του.

3.2.9. Για την τροποποίηση ή επικαιροποίηση των τυποποιημένων εντύπων των παραρτημάτων, προβλέπεται ανάθεση εξουσίας στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ.

3.3. *Κανονισμός για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων*

3.3.1. Κύριος στόχος των διατάξεών του είναι η καθιέρωση ομοιόμορφων διαύλων για τη διαβίβαση πράξεων από ένα κράτος μέλος σε άλλο, με σκοπό την επίδοση και την κοινοποίηση πράξεων σε αυτό το άλλο κράτος μέλος. Για τον σκοπό αυτό, αποδείχτηκε ιδιαίτερα χρήσιμη η πείρα από την εφαρμογή του ισχύοντος κανονισμού και από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) σχετικά με αυτό το θέμα.

3.3.1.1. Το πεδίο εφαρμογής του τροποποιείται, παρά το γεγονός ότι διατηρείται η υφιστάμενη διατύπωση του μέρους που αφορά τις εξώδικες πράξεις. Αντιθέτως, όσον αφορά τις δικαστικές πράξεις, ο κανονισμός θα εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες η κατοικία του παραλήπτη βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος.

3.3.1.2. Αυτό το νέο καθεστώς, βάσει του οποίου ρυθμίζονται υποχρεωτικά όλες οι περιπτώσεις επίδοσης ή κοινοποίησης πράξεων σε παραλήπτες εγκατεστημένους σε άλλο κράτος μέλος, ισχύει μόνο για την επίδοση ή την κοινοποίηση του εγγράφου κινήσεως της διαδικασίας ή της αγωγής. Η πρόσθετη προστασία είναι λιγότερο σημαντική σε περιπτώσεις μεταγενέστερων επιδόσεων και κοινοποιήσεων δικαστικών πράξεων στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας.

3.4. Η επικοινωνία και η ανταλλαγή πράξεων μεταξύ των αρχών έκδοσης και παραλαβής πρέπει να πραγματοποιούνται ηλεκτρονικά, μέσω αποκεντρωμένου συστήματος τεχνολογίας πληροφοριών (ΤΠ), που αποτελείται από εθνικά συστήματα ΤΠ διασυνδεδεμένα μέσω ασφαλούς και αξιόπιστης επικοινωνιακής υποδομής, παρόλο που υπάρχει η δυνατότητα χρήσης εναλλακτικών (παραδοσιακών) μεθόδων επικοινωνίας σε περίπτωση απρόβλεπτης και εξαιρετικής διακοπής του συστήματος πληροφορικής.

3.5. Καθορίζεται ότι τα κράτη μέλη πρέπει να συνδράμουν στον εντοπισμό του τόπου διαμονής ενός παραλήπτη σε άλλο κράτος μέλος, και για τον σκοπό αυτό παρουσιάζονται τρεις εναλλακτικές επιλογές:

— δικαστική συνδρομή που παρέχεται από τις αρχές που ορίζονται από τα κράτη μέλη·

— πρόσβαση στις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στα δημόσια μητρώα κατοικίας, μέσω της διαδικτυακής πύλης της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης·

— λεπτομερείς πληροφορίες, μέσω της διαδικτυακής πύλης της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, σχετικά με τα εργαλεία που είναι διαθέσιμα για τον εντοπισμό προσώπων στην επικράτειά τους.

3.6. Μπορεί να ζητηθεί από τους αλλοδαπούς διαδίκους που εμπλέκονται σε ένδικη διαφορά να ορίσουν στο κράτος μέλος στο οποίο εκδικάζεται η διαφορά αντιπρόσωπο για λόγους επίδοσης και κοινοποίησης των εγγράφων διαδικασίας.

3.7. Υπάρχει βελτίωση στη διαδικασία σχετικά με το δικαίωμα του παραλήπτη να αρνηθεί την παραλαβή μιας πράξης, αν δεν έχει συνταχθεί ή μεταφραστεί σε κατάλληλη γλώσσα.

3.8. Η πρόταση υποχρεώνει τους παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών να χρησιμοποιούν ειδικό αποδεικτικό στοιχείο (απόδειξη παραλαβής) κατά την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων μέσω ταχυδρομείου σύμφωνα με τον κανονισμό. Επίσης θεσπίζεται ένας ελάχιστος κανόνας σχετικά με τα πρόσωπα στα οποία μπορεί να γίνει η επίδοση ή η κοινοποίηση στη θέση του παραλήπτη, όταν ο πάροχος ταχυδρομικών υπηρεσιών δεν μπορεί να παραδώσει αυτοπροσώπως την πράξη σε αυτόν.

([4]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003 (ΕΕ L 338 της 23.12.2003, σ. 1).
([5]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008 (ΕΕ L 7 της 10.1.2009, σ. 1).

3.9. Η πρόταση εισάγει την ηλεκτρονική επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων ως πρόσθετη εναλλακτική μέθοδο επίδοσης ή κοινοποίησης σύμφωνα με τον κανονισμό.

3.10. Στις περιπτώσεις ερημοδικίας εναγομένου εισάγονται δύο ουσιαστικές καινοτομίες:

α) το δικαστήριο που εκδικάζει την υπόθεση καλείται να αποστείλει στον λογαριασμό χρήστη που είναι γνωστός για τον εναγόμενο ειδοποίηση με την ημερομηνία κίνησης της διαδικασίας ή σχετικά με την απόφαση που εκδόθηκε ερήμην·

β) καθορίζεται μια ενιαία προθεσμία δύο ετών, η οποία αρχίζει από την ημερομηνία κατά την οποία εκδόθηκε η απόφαση ερήμην, για να εγερθεί κατ' εξαίρεση αγωγή που αποσκοπεί στην απαλλαγή από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας για την άσκηση ένδικου μέσου με σκοπό να αμφισβητηθούν η αναγνώριση και η εκτέλεση της εν λόγω απόφασης σε άλλο κράτος μέλος.

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τις προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού για τη διεξαγωγή αποδείξεων και του κανονισμού για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων, καθώς διευκολύνουν τη δικαστική ενοποίηση στα κράτη μέλη, με την καθιέρωση ομοιόμορφων διαύλων στους αντίστοιχους τομείς εφαρμογής τους.

4.2. Οι δύο προτάσεις συμβάλλουν στη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας στην ΕΕ, με βάση την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων (άρθρο 81 της ΣΛΕΕ), στην ενίσχυση του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (άρθρο 3 παράγραφος 2 και άρθρο 67 της ΣΛΕΕ) και στη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς (άρθρο 26 της ΣΛΕΕ).

4.3. Συνοπτικά, η έγκριση και η εφαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου που προτείνει η Επιτροπή αναμένεται να συμβάλουν αντικειμενικά στην άρση πολλών αόρατων εμποδίων που επηρεάζουν άμεσα τη ζωή όλων των πολιτών —τόσο των υπηκόων των κρατών μελών όσο και των προσώπων που κατοικούν στην ΕΕ— και τις εμπορικές συναλλαγές των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ.

4.4. Για να εξασφαλιστεί το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη και δίκαιης δίκης, είναι απαραίτητο οι διατάξεις αυτών των δύο προτάσεων να ισχύουν για τις δικαστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις και να υλοποιούνται δεόντως.

4.5. Οι προτάσεις είναι επίσης σύμφωνες με τη στρατηγική για την ψηφιακή αγορά στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ιδίως όσον αφορά την ανάγκη λήψης μέτρων για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και την επίτευξη διασυνοριακής διαλειτουργικότητας, γεγονός που διευκολύνει την αλληλεπίδραση με τους πολίτες.

4.6. Οι προτάσεις αυξάνουν την ασφάλεια δικαίου και, ως εκ τούτου, συμβάλλουν στην αποφυγή αδικαιολόγητων καθυστερήσεων και δαπανών για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και στην αντιμετώπιση των ελλείψεων στην προστασία των δικονομικών δικαιωμάτων των διαδίκων, αφού προσπαθούν να αποτρέψουν την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας σύμφωνα με την καλούμενη «αρχή της ισότητας των όπλων».

4.7. Πρέπει να σημειωθεί ότι η διάταξη σχετικά με τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για την επικαιροποίηση και τροποποίηση του παραρτήματος των δύο προτάσεων κανονισμών δεν είναι σύμφωνη με τη θέση της ΕΟΚΕ ([6]) σε αυτό το θέμα, αφού η πρόταση προβλέπει ότι η εξουσιοδότηση είναι αόριστης διάρκειας, παρά την απαίτηση η άσκηση της έγκρισης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων να είναι ορισμένου χρόνου.

4.8. Εν τέλει, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι ελευθερίες της ενιαίας αγοράς δεν μπορούν να αξιοποιηθούν πλήρως χωρίς έναν πραγματικό δικαστικό χώρο.

5. **Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τον κανονισμό για τη διεξαγωγή αποδείξεων**

5.1. Η πρόταση τροποποίησης του κανονισμού για τη διεξαγωγή αποδείξεων αποσκοπεί στην ενίσχυση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών μεταξύ των ενδιαφερόμενων αρμόδιων αρχών, σε βάρος της χρήσης χαρτιού, η οποία είναι πιο δαπανηρή και πιο αργή, και στη χρήση βιντεοδιασκέψεων για τη λήψη δηλώσεων σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς αυτό να προκαλεί υποβάθμιση των δικονομικών δικαιωμάτων των διαδίκων.

5.2. Παρά το γεγονός ότι η πρόταση θεωρεί δεδομένη την επιμελή και αποτελεσματική συμπεριφορά των αρμόδιων δικαιοδοτικών οργάνων και την αυστηρή τήρηση των αρχών της καλόπιστης συνεργασίας και της αμοιβαίας αναγνώρισης —γίνεται ρητή επίκληση της τελευταίας για να εμποδιστεί η απόρριψη της αποδεικτικής ισχύος των ψηφιακών αποδεικτικών στοιχείων (αιτιολογική σκέψη 4 και άρθρο 18α της πρότασης)— δεν καθιερώνει καμία διάταξη για περιπτώσεις άρνησης εκ μέρους του δικαστηρίου εκτελέσεως λόγω:

([6]) ΕΕ C 288 της 31.8.2017, σ. 29· ΕΕ C 345 της 13.10.2017, σ. 67.

— αδικαιολόγητης καθυστέρησης,

— έλλειψης αιτιολόγησης

— ή ανεπαρκούς αιτιολόγησης.

Οι περιπτώσεις αυτές ισοδυναμούν στην πράξη με αδυναμία πρόσβασης σε πραγματική δικαστική προστασία και θα πρέπει να αναζητηθεί λύση ώστε να αποτρέπεται η κατάληξη σε τέτοιες καταστάσεις.

5.2.1. Αυτό το γεγονός αποδεικνύεται σημαντικό στην τρέχουσα κατάσταση του δικαίου της ΕΕ, στην οποία η απλή άρνηση ενός δικαστηρίου που υποχρεούται να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο ΔΕΕ για υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί θα μπορούσε να θεωρηθεί σοβαρή παραβίαση των υποχρεώσεων του κράτους που απορρέουν από το δίκαιο της ΕΕ ([7]).

5.2.2. Είναι πολυάριθμες οι περιστάσεις κατά τις οποίες το δικαστήριο εκτελέσεως μπορεί να βλάψει σοβαρά τα δικαιώματα των υποκειμένων δικαίου εάν δεν συνεργαστεί με επιμέλεια, ιδίως όσον αφορά την προσωρινή προστασία, επικαλούμενο επιφυλάξεις όσον αφορά την εθνική κυριαρχία, την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια τάξη κ.λπ. [βλέπε άρθρο 4 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)] ή σε περίπτωση αποκλίσεων που απορρέουν από τη διαφορετική δικονομική πρακτική στα κράτη μέλη.

5.2.3. Η τελευταία αυτή περίπτωση παρουσιάζεται, για παράδειγμα, στην ανταλλαγή αποδεικτικών στοιχείων μεταξύ των αντιδίκων κατά την προδικασία (pre-trial discovery), δεδομένου ότι το άρθρο 23 της σύμβασης της Χάγης της 18ης Μαρτίου 1970 σχετικά με τη συγκέντρωση αποδείξεων σε αλλοδαπό κράτος σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις επιτρέπει στα συμβαλλόμενα κράτη να εισάγουν επιφύλαξη κυριαρχίας για την απόρριψη αιτήσεων δικαστικής συνδρομής που προκύπτουν στην προκαταρκτική φάση της διαδικασίας (μετά την υποβολή αγωγής στο δικαστήριο, αλλά πριν από την έναρξη της δίκης).

5.2.4. Ο ισχύων κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001, παρά το γεγονός ότι δεν εξετάζει ρητώς αυτό το ζήτημα, το αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής του, όπως προκύπτει από τη δήλωση 54/01 του Συμβουλίου της 4ης Ιουλίου 2001 (έγγρ. 10571/01, σ. 1).

5.2.5. Περιστασιακά, οι αδικαιολόγητες καθυστερήσεις μπορεί να οφείλονται σε ανεπαρκή τεχνική κατάρτιση των δικαστηρίων εκτέλεσης ή σε δυσλειτουργία των τεχνολογικών υποδομών. Για την πρόληψη και την εξάλειψη αυτών των καταστάσεων κατά το δυνατόν, η πρόταση θα έπρεπε να θεσπίζει ένα είδος διάταξης που να απαιτεί από τα κράτη μέλη να εγγυώνται την ψηφιακή ενημέρωση των δικαιοδοτικών οργάνων τους και την επάρκεια των τεχνολογικών υποδομών.

5.3. Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να συγκεκριμενοποιηθούν ορισμένες διατάξεις της πρότασης. Για παράδειγμα, το άρθρο 1 παράγραφος 4 θεσπίζει μια περιοριστική έννοια του «δικαστηρίου», ορίζοντάς το ως «κάθε δικαστική αρχή σε κράτος μέλος η οποία είναι αρμόδια να διεξάγει αποδείξεις» σύμφωνα με τον κανονισμό.

5.3.1. Παρά το γεγονός ότι αυτός ο ορισμός θα μπορούσε να περιλαμβάνει τους ορκωτούς δημόσιους λειτουργούς (για παράδειγμα τους συμβολαιογράφους), αποκλείει τα ιδιωτικά διαιτητικά όργανα, ανεξάρτητα αν πρόκειται για διαιτησία σε επενδυτικό, εμπορικό ή καταναλωτικό πλαίσιο ή για οποιοδήποτε διαιτητικό όργανο που επιλύει άλλο θέμα.

5.3.2. Επομένως, αγνοείται η μεγάλη σημασία των διαιτητικών οργάνων στις εμπορικές και οικονομικές συναλλαγές των κρατών μελών και των τρίτων χωρών.

5.3.3. Όσον αφορά τις τρίτες χώρες, μπορεί να προκύψουν καταστάσεις εκκρεμοδικίας ή προβλήματα σε σχέση με την εκτέλεση των αποφάσεών τους από τα δικαστήρια εκτέλεσης των κρατών μελών [για παράδειγμα, μια anti-suit injunction (διαταγή δικαστηρίου απαγορεύουσα σε διάδικο να κινήσει δίκη ενώπιον άλλου δικαστηρίου)] που θα μπορούσαν να προκαλέσουν έλλειψη ασφάλειας δικαίου.

5.3.4. Βεβαίως, αυτός ο περιοριστικός ορισμός του «δικαστηρίου», ευθυγραμμίζεται με τη νομολογία του ΔΕΕ, η οποία συνήθως αρνείται την ιδιότητα του «δικαστηρίου» σε διαιτητικά όργανα ιδιωτικής φύσεως ([8]).

5.3.5. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η αυτόματη εφαρμογή αυτής της νομολογίας του ΔΕΕ στον τομέα που μας απασχολεί θα μπορούσε να δημιουργήσει μια κατάσταση έλλειψης αναγνώρισης των αποφάσεων των διαιτητικών δικαστηρίων ή άρνησης συνεργασίας του δικαστηρίου εκτελέσεως, γεγονός που —σε ορισμένες περιπτώσεις— θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να μείνουν ανυπεράσπιστοι οι ενδιαφερόμενοι.

([7]) Βλέπε Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Wathelet στην υπόθεση C-416/17, Επιτροπή κατά Γαλλίας, σημεία 95-103.

([8]) Για παράδειγμα, στις εξής υποθέσεις: υπόθεση Nordsee, 102/81 (1982), σκέψεις 10-13· υπόθεση Eco Swiss, C-126/97 (1999), σκέψη 34· υπόθεση Denuit και Cordenier, C-125/04 (2005), σκέψη 13· υπόθεση Gazprom, C-536/13 (2015), σκέψη 36· υπόθεση Achmea, C-284/16 (2018), σκέψεις 45-49 κ.λπ.

5.3.6. Ωστόσο, πρέπει να εξαιρεθούν από αυτήν την εκτίμηση οι ρήτρες διαιτησίας μεταξύ του επενδυτή και του κράτους που αναφέρονται στις διμερείς επενδυτικές συμφωνίες, δεδομένου ότι αποδεικνύονται ασυμβίβαστες με το δίκαιο της ΕΕ και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα, στο μέτρο που είναι παράνομες διότι αλληλεπικαλύπτονται με τους κανόνες της ενιαίας αγοράς και εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των επενδυτών στην ΕΕ, σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ στην απόφαση Achmea ([9]).

5.4. Από την άλλη, το άρθρο 17β αναγνωρίζει στους διπλωματικούς ή προξενικούς αντιπροσώπους ενός κράτους μέλους τη δυνατότητα διεξαγωγής αποδείξεων χωρίς προηγούμενη αίτηση, στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους στο οποίο είναι διαπιστευμένοι. Αυτή η εξουσία περιορίζεται στην οικειοθελή λήψη κατάθεσης ή ανάκριση υπηκόων του κράτους μέλους το οποίο εκπροσωπούν στο πλαίσιο δικαστικής υπόθεσης για την οποία αρμόδιο είναι ένα δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους.

5.5. Θα ήταν σκόπιμο τα καθήκοντα δικαστικής συνδρομής αυτών των δημοσίων λειτουργών, τα οποία προβλέπονται στην πρόταση, να διευρυνθούν για να προσαρμοστούν στην τρέχουσα πραγματικότητα της ΕΕ, ιδίως στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής των υπηκόων των κρατών μελών και της ελευθερίας εγκατάστασης των επιχειρήσεών τους. Κατά συνέπεια, η διεξαγωγή αποδείξεων από αυτούς τους λειτουργούς θα μπορούσε να επεκταθεί στους αλλοδαπούς, χωρίς να υπάρχει ανάγκη να ζητείται προηγούμενη εξουσιοδότηση, ή στους ίδιους τους υπηκόους του κράτους παραλαβής, εάν το εν λόγω κράτος το επιτρέπει.

5.6. Αποδεικνύεται πολύ σημαντική —και είναι κάτι που συμμερίζεται και η ΕΟΚΕ— η ανάγκη να καθιερωθεί η υποχρέωση παροχής συνδρομής στο κράτος μέλος διαβίβασης για την αναζήτηση της διεύθυνσης του προσώπου στο οποίο πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί η δικαστική ή εξώδικη πράξη σε άλλο κράτος μέλος παραλαβής, όταν η διεύθυνση είναι άγνωστη.

5.7. Εξάλλου, στο πεδίο της πρότασης που μας απασχολεί, υπάρχει το θεματολόγιο της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2020, το οποίο επιδιώκει να ενισχύσει τα θεμελιώδη δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των αστικών δικονομικών δικαιωμάτων.

5.8. Υπό την έννοια αυτή, στα μέτρα ψηφιοποίησης που προβλέπει η πρόταση λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής στο σύστημα ηλεκτρονικών ανταλλαγών μεταξύ των αρμόδιων δικαιοδοτικών οργάνων, όπως π.χ. η θέσπιση προκαθορισμένου συνόλου χρηστών του συστήματος (μόνο τα δικαστήρια και οι δικαστικές αρχές των κρατών μελών).

5.9. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι προβλέπεται να αυξηθούν στο μέλλον οι επιθέσεις σε αυτές τις ηλεκτρονικές υποδομές — κίνδυνος που μπορεί να αυξηθεί λόγω της διασύνδεσης μεταξύ των συγκεκριμένων συστημάτων πληροφοριών— δεν θεσπίζεται καμία διάταξη σχετικά με τον τρόπο επίλυσης του καταλογισμού της ευθύνης, εάν οι επιθέσεις στον κυβερνοχώρο ή οι βλάβες και οι περιπτώσεις κατάρρευσης του συστήματος πληροφοριών επιτύχουν να διαδώσουν ευαίσθητες πληροφορίες ή ακόμη και να καταστρέψουν αποδεικτικά στοιχεία μιας διαδικασίας.

5.10. Ως εκ τούτου, μπορούν να προκληθούν σοβαρές προσβολές των δικαιωμάτων των υποκειμένων δικαίου, χωρίς να υπάρχει προβλέψιμος τρόπος να απαιτηθεί η ευθύνη των υπαιτίων τους, ή μπορεί ακόμη και να συμβεί τα ίδια τα υποκείμενα δικαίου να πρέπει να υποστούν αυτές τις προσβολές, αν οι υπαίτιοί τους επικαλεστούν την ύπαρξη ανωτέρας βίας.

6. **Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τον κανονισμό για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων**

6.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο προτεινόμενος κανονισμός για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων θα βελτιώσει και θα επιταχύνει τις δικαστικές διαδικασίες, αφού θα απλουστεύσει και θα επιταχύνει τους μηχανισμούς συνεργασίας για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων. Αυτό θα βελτιώσει την απονομή δικαιοσύνης σε υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις, θα ενισχύσει τα αστικά δικονομικά δικαιώματα και θα αυξήσει την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών.

6.2. Η πρόταση αποσκοπεί στην εξάλειψη της βραδύτητας και της συχνής αθέτησης των προθεσμιών που ορίζονται — καταστάσεις που παρουσιάζονται διότι τα έγγραφα διαβιβάζονται από τους αρμόδιους φορείς— καθώς επιβάλει την κοινοποίηση πράξεων με ηλεκτρονικά μέσα. Ενισχύει επίσης τα δικαιώματα άμυνας του παραλήπτη, μέσω διαφόρων ειδικών παρεμβάσεων των αρμόδιων φορέων ενόψει της αβεβαιότητας που απορρέει από τη μη αποδοχή μιας πράξης ή στις περιπτώσεις αποφάσεων που εκδίδονται ερήμην.

6.3. Αξιοσημείωτο είναι το ευρύ υποκειμενικό και ουσιαστικό περιθώριο εφαρμογής αυτής της πρότασης, αφού καλύπτει όλα τα πρόσωπα, φυσικά και νομικά, τα οποία περιλαμβάνουν όλους τους εμπόρους, δηλαδή και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, και δέχεται μόνο τις εξαιρέσεις που καθιερώνει ρητώς (άρθρο 1 παράγραφοι 1 και 3).

([9]) Απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea, C-284/16 (ECLI:EU:C:2018:158).

Απαιτείται εναρμόνιση όλων των γλωσσικών εκδόσεων, ώστε να καταστεί σαφές ότι η πρόταση κανονισμού αφορά όχι μόνο το έγγραφο κινήσεως της διαδικασίας, αλλά όλες τις δικαστικές πράξεις της δικαστικής διαδικασίας.

6.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις εγγυήσεις και τις διασφαλίσεις που θεσπίζονται για την «άρνηση παραλαβής της πράξης» εκ μέρους του παραλήπτη και με την υποχρέωση που έχει η υπηρεσία παραλαβής να ενημερώσει σχετικά. Εξάλλου, για να εξισορροπηθούν τα δικαιώματα των διαδίκων, είναι απαραίτητο ο εναγόμενος να έχει πλήρη γνώση του εγγράφου με το οποίο κινείται η διαδικασία, ως εκ τούτου κρίνεται σωστό το γλωσσικό καθεστώς να περιλαμβάνει μια γλώσσα κατανοητή από τον παραλήπτη ή μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου επίδοσης ή κοινοποίησης.

6.5. Φαίνεται επαρκής η διάθεση των συμπληρωματικών μέσων επίδοσης ή κοινοποίησης πράξεων που προβλέπονται μέσω ταχυδρομικών υπηρεσιών, η επίδοση που πραγματοποιείται απευθείας μέσω δικαστικών λειτουργών, υπαλλήλων ή άλλων αρμοδίων προσώπων του κράτους μέλους παραλαβής, καθώς και η ηλεκτρονική επίδοση ή κοινοποίηση.

6.6. Σε κάθε περίπτωση, το σημαντικό είναι να διαφυλαχθούν και να εξασφαλιστούν η ακεραιότητα και ο σκοπός της πράξης, είτε δικαστικής είτε εξώδικης.

Βρυξέλλες, 17 Οκτωβρίου 2018.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER